

Προς:

Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Σπ. Λιβανός
Γενική Γραμματέα Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κα Χ. Καλογήρου
Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων κ. Κ. Μπαγινέτα
Γενικό Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών, κ. Δ. Παπαγιαννίδη
Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΑΑΤ, Προϊστάμενο, κ. Απ. Πολυμέρο
Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Πολιτικής, ΥΠΑΑΤ, Προϊστάμενο, κ. Δ.
Δάβαρη
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Προϊστάμενος Υπηρεσίας, Προϊστάμενο, κ. Ν. Μανέτα
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Προϊσταμένη Μονάδας Προγραμματισμού, Προϊσταμένη, κα Κ.
Αθανασοπούλου
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, κ. Σ. Κλωνάρης
ΛΚΝ Ανάλυσις, κ. Δ. Λιανός και κ. Ν. Βόρος

Αρ. Πρωτ. 62/2021 (Green Tank)
8 Δεκεμβρίου 2021

Σχόλια επί των Παρεμβάσεων του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΓΠ 2023- 2027

Με το παρόν και έχοντας ήδη συμμετάσχει στις τηλεδιασκέψεις της 2^{ης} διαβούλευσης επί του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΣΣ της ΚΓΠ), το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο (MedINA) και το The Green Tank καταθέτουμε ορισμένα πρόσθετα σχόλια, σε συνέχεια και της συμμετοχής μας στην πρόσφατη δημόσια διαβούλευση επί του ενδιάμεσου κειμένου διαβούλευσης του ΣΣ της ΚΓΠ¹. Τα σχόλια αυτά είναι πρόσθετα εκείνων που κατατέθηκαν στα σχετικά ερωτηματολόγια στο πλαίσιο των πρόσφατων τηλεδιασκέψεων.

Πιστεύουμε ότι είναι θετικό ότι προχωράει το ΥΠΑΑΤ σε διαβούλευση επί συγκεκριμένων παρεμβάσεων του ΣΣ της ΚΓΠ, ακόμα κι αν αυτές δεν αποτελούν το σύνολο των παρεμβάσεων του ΣΣ. Σημειώνουμε ωστόσο ότι για τις παρεμβάσεις αυτές δεν προσδιορίζεται το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης ούτε το μερίδιο του συνολικού προϋπολογισμού προς αυτές. Ως εκ τούτου δεν μπορούν να αξιολογηθούν ολοκληρωμένα.

¹ Κοινά σχόλια MedINA, Green Tank. Νοέμβριος 2021. <https://bit.ly/3owAepD>

Ως γενικό σχόλιο, επισημαίνουμε ότι από την περιγραφή των παρεμβάσεων διαπιστώνεται ελλιπής αναφορά στην προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, καθώς και σε δράσεις μετριασμού των επιπτώσεων της τελευταίας, με ορισμένες ωστόσο εξαιρέσεις (π.χ. για τα οικολογικά σχήματα). Η περιβαλλοντική διάσταση της ΚΓΠ δεν θα πρέπει να περιορίζεται στα οικολογικά σχήματα, αλλά να διατρέχει οριζόντια το σύνολο των παρεμβάσεων προκειμένου να ανακατευθύνει σημαντικά την ΚΓΠ προς βιώσιμες λύσεις για το μέλλον, κι αυτό θεωρούμε ότι δεν επιτυγχάνεται επαρκώς. Το ΣΣ θα πρέπει να διασφαλίζει την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας καθώς και των Στρατηγικών (α) για τη Βιοποικιλότητα μέχρι το 2030 και (β) Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο. Ως εκ τούτου, προτείνουμε οι παρεμβάσεις να ενισχυθούν με περισσότερα οριζόντια μέτρα για τη βιοποικιλότητα και το κλίμα, ώστε να τις διαφοροποιήσουν σημαντικά από το παρελθόν. Επίσης, προτείνουμε να διερευνηθεί η δυνατότητα συμπερίληψης μέτρων βασισμένων στη φύση και τα οικοσυστήματα (nature based solutions), ιδίως όσον αφορά στις δράσεις προστασίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, αλλά και στα μέτρα που ενισχύουν τις υποδομές στον γεωργικό τομέα.

Επίσης, επισημαίνουμε ότι από τις παρεμβάσεις που παρουσιάστηκαν απουσιάζουν παρεμβάσεις και μέτρα που αφορούν συγκεκριμένα τον δασικό χώρο, τη δασική διαχείριση και τη συμβολή της στην ανάπτυξη της χώρας. Πέραν κάποιων παρεμβάσεων στο πλαίσιο των οικολογικών σχημάτων, δεν αποτυπώνεται με σαφήνεια πώς θα υποστηριχθεί η υλοποίηση της πολιτικής για τον αγροδασικό τομέα (σε συνέχεια της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση) ως κομμάτι της ανάπτυξης της ελληνικής γεωργίας και υπαίθρου.

Ειδικότερα σχόλια και προτάσεις:

Οικολογικά σχήματα/προγράμματα:

Τα οικολογικά σχήματα που περιγράφονται είναι σε θετική κατεύθυνση, θεωρούμε όμως ότι δεδομένης της μη υποχρεωτικότητάς τους για τους γεωργούς, δεν εξασφαλίζεται η θετική τους συμβολή ως προς τους διατυπωμένους στόχους. Επίσης, δεν είναι σαφές σε πόσα επενδυτικά σχέδια δικαιούται -ή οφείλει κατ' ελάχιστον- να συμμετάσχει ο κάθε γεωργός. Σε αυτό το πλαίσιο, επισημαίνουμε ότι δεν είναι ξεκάθαρο αν η εφαρμογή των οικολογικών σχημάτων αποθαρρύνει τον παραγωγό από το να συνεχίσει να εφαρμόζει το μοντέλο της μονοκαλλιέργειας, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση ενός γεωργικού συστήματος που στηρίζεται στην πολυκαλλιέργεια σε επίπεδο εκμετάλλευσης. Οπότε θα χρειαστούν περισσότερη εξειδίκευση οι παρεμβάσεις, ενώ θα πρέπει να ακολουθήσει καμπάνια ενημέρωσης προς τους γεωργούς ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα οικολογικά σχήματα και να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις εφαρμογής τους.

Όσον αφορά στη δυνατότητα εφαρμογής των οικολογικών σχημάτων και των προϋποθέσεων που τίθενται για την εφαρμογή τους, είναι σαφές ότι γίνεται προσπάθεια ώστε να ξεπεραστούν υφιστάμενες θεσμικές ολιγωρίες και ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου ώστε να προχωρήσουν σχετικές παρεμβάσεις. Παρόλα αυτά εγείρεται σοβαρή αμφιβολία, για τη δυνατότητα του κάθε γεωργού να ανταποκριθεί στις προβλέψεις για τον απαιτούμενο σχεδιασμό, έστω και τμηματικά για το κομμάτι της εκμετάλλευσής του, ενώ η Πολιτεία δεν έχει κατορθώσει ακόμη να ολοκληρώσει τον αναγκαίο σχεδιασμό (διαχειριστικά σχέδια βόσκησης, ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες για προστατευόμενες περιοχές κ.ά.).

Προτείνεται τα οικολογικά προγράμματα να ενισχυθούν με περισσότερες δράσεις για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και το κλίμα, συμπληρωματικά με τις παρεμβάσεις που προβλέπονται στον Πυλώνα II. Απαιτείται επίσης μεγαλύτερη έμφαση στη συμφωνία των μέτρων με τις καλές γεωργικές πρακτικές για τη χρήση των φυτοπροστατευτικών, την εφαρμογή και επέκταση μέτρων με έμφαση στις λύσεις που στηρίζονται στα οικοσυστήματα, την προστασία και διατήρηση αυτόχθονων φυλών και προστασία τοπικών ποικιλιών.

Προτείνουμε επίσης το οικολογικά σχήματα να συμπληρωθούν με παρεμβάσεις που σχετίζονται με τη διατήρηση και αναβάθμιση παραδοσιακών αγροτο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, όπως οι μάντρες της Λήμνου (πρότυπη δράση: <https://terra-lemnia.net/oi-mantres-tis-limnou/>), την προστασία και διατήρηση αυτοχθόνων φυλών και τη συμπερίληψη των λύσεων που βασίζονται στη φύση και τα οικοσυστήματα (nature based solutions) στο πλαίσιο των δράσεων πρόληψης στις εκμεταλλεύσεις.

Συστήματα ποιότητας:

Στην παρέμβαση που αφορά στα συστήματα ποιότητας **προτείνουμε** να διευρυνθεί ο κατάλογος των επιλογών, ώστε να συμπεριληφθούν ολοκληρωμένα συστήματα πιστοποίησης της αγροτικής παραγωγής και σήμανσης των προϊόντων που προέρχονται από φιλοπεριβαλλοντικές αγροτικές πρακτικές, προκειμένου να προσδίδεται προστιθέμενη αξία σε αυτά τα προϊόντα και να υποστηρίζεται το εισόδημα των παραγωγών μέσω της αγοράς. Τέτοιου είδους συστήματα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε εθνικό ή και τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, καθώς και στις περιοχές Natura 2000 (καλή πρακτική: σύστημα ποιότητας για Λήμνο και Κύθηρα, το οποίο έχει δυνατότητα προσαρμογής και σε άλλες περιοχές, <https://terra-lemnia.net/wp-content/uploads/2020/10/Terra-Lemnia-Local-Products-and-Practices.pdf>).

Για το σκοπό αυτό χρειάζεται να προβλεφθεί η σχετική διαδικασία αξιολόγησης και θεσμικής κατοχύρωσης τέτοιων ιδιωτικών συστημάτων ποιότητας, ώστε να είναι επιλέξιμη η εφαρμογή τους μέσω της συγκεκριμένης παρέμβασης, όπως αναφέρθηκε και στο πλαίσιο της διαδικτυακής συζήτησης.